

ke birokratije. Za ilustraciju ove tvrdnje navodimo deo odgovora Izvršnog veća SAPV na delegatsko pitanje delegata PK SSOV upućeno Skupštini SAPV: »Najdrastičnija mera — zabrane ispuštanja otpadnih voda — za sada nije primenljivana, jer ona, praktično, znači zatvaranje fabrika — njihov potpuni prestanak rada, sa svim ekonomskim, socijalnim, pa i političkim posledicama, a posledice zagađivanja za sada još nisu tih dimenzija da bi iziskivale takvu radikalnu meru, mada se u budućnosti i sa time mora računati.« Na ovako intoniran odgovor Izvršnog veća SAPV, Predsedništvo PK SSOV je reagovalo na sledeći način: »... odgovor Izvršnog veća Skupštine SAPV nije zadovoljio niti delegata, niti Predsedništvo PK SSOV, a i kako bi kada argumentacija ne može istrpeti iole ozbiljniju kritiku... da li se čeka totalno zagađivanje voda, vazduha, zemljišta i sl., pa da se onda reaguje? Ko u SAPV ima pravo da tvrdi da stanje hidrosistema D-T-D nije kritično, kada to i laici ma postaje jasno?«⁸

Pokušaj omladine da jedan deo ekoloških inicijativa usmeri i kroz sistem postojećih političkih institucija naišao je na žestok otpor u njima. Sva nastojanja za ozbiljenje sadašnje situacije i upozorenja o mogućim katastrofalnim posledicama dobijala su odgovore tipa: »posledice zagađivanja za sada još nisu tih dimenzija da bi iziskivale tako radikalne mere«. Dramatično upozorenje omladinaca da će »bez smelijih ofanzivnijih i radikalnijih mera i zahvata svi navedeni prirodni potencijali Pokrajine biti zauvek izgubljeni za buduće generacije«, ostalo je bez odziva. I na ovom primeru jasno je došao do potvrde stav da »moderna ekologija i klasična politika, naime, i ne mogu biti u drugačijem odnosu već samo u sukobu. Klasična politika niti želi, niti ume, niti može da misli ekološki. Zato je ekologija jedan od najkrupnijih izazova starom tipu politike i političkog mišljenja.«⁹

Ekologija i Univerzitet

Logično bi bilo očekivati da u okvirima univerziteta (s obzirom na profil kadrova, koncentraciju intelektualne svesti, prirodu delatnosti, brojnosti studentske omladine) ekologija ima ne samo čvrsto uporište, nego i stalnu naučnu bazu za svoj dalji razvoj. No, očekivanja su jedno, a stvarno stanje sasvim drugačije. Ekološka događanja na Univerzitetu u Novom Sadu do sada su bila sporadična i, uglavnom, posledica individualnih aktivnosti pojedinih profesora i studenata. Prva organizovana aktivnost pokrenuta je iz redova Veća za studentski standard i studentska pitanja, kada je na sastanku ovog tela usvojen Koncept za izradu ekološkog programa Univerziteta. U predlogu Koncepta obradeno je nekoliko osnovnih oblasti koje bi morao da pokriva ekološki program. Tako se u okviru obrazovne komponente navodi potreba uvođenja obaveznih ekoloških predmeta za određene struke i usmerenja, zatim uvođenje fakultativnih predmeta; kao i inovacija postojećih planova i programa nužnim ekološkim sadržajem. U okviru naučnoistraživačkog rada predviđa se razvijanje naučnoistraživačkih projekata sa ekološkom tematikom i, što je posebno važno, znatno veće učešće studenata u njima. Kulturna komponenta ovog programa predviđa organizovanje raznih oblika kulturne samodelatnosti studenata čiji će neposredni sadržaj, ili inspiracija, biti ekologija (eko-tribine, eko-koncerti, filmske projekcije, video, dramska i likovna delatnost i sl.).

Akciona komponenta ovog programa predviđa organizovanje i osnivanje stalnih oblika čuvanja, čišćenja i uredenja univerzitetske sredine, zatim organizovanje ekoloških susreta omladine, sportskih priredbi, zajedničkih izleta u prirodu i drugo.

Nakon ovog koncepta, predstoji rad na izradi ekološkog programa, u kom će se izvršiti detaljna operacionalizacija navedenih opredeljenja i utvrditi rokovi i nosioci njegovog ostvarenja. Vrlo je važno na samom početku rada realno odmeriti ciljeve i sopstvene mogućnosti, jer je dobar projekat samo onaj koji se može realizovati. Izradom tog projekta biće, simbolički rečeno, otvorena ekološka epoha univerziteta. Univerzitetu u Novom Sadu trebalo bi da bude čast što se među prvima, ako ne i prvi u zemlji, latio tog posla.

Nakon početnog poleta i razmaha ekoloških inicijativa i akcija, naišla je faza zatišja, a može se reći i izvesne stagnacije ekoloških aktivnosti u zemlji. Čudljivost novopokretovskog načina mišljenja/delovanja i ovde je došla do izražaja. Ali se kao jedan od uzroka ovog zastoja može označiti i paternalizam omladinskih foruma, koji je težinom svoje inertnosti i nedelatnosti prigušio inicijativnost i spontanost ekološkog saorganizovanja.

Za dalji razvoj ekološkog pokreta, očito, potrebna je mnogo fleksibilnija i delatnija omladinska organizacija.¹⁰ Omladina Vojvodine je svojim dosadašnjim aktivnostima nagostila rešenost da pitanjima ekologije posveti značajnu pažnju. Otuda, verovatno, i utisak da omladinska organizacija u Vojvodini sada postepeno preuzima štafetu palicu u ekološkim inicijativama i akcijama.¹¹ No, za potpunu mobilizaciju »obnovljenih energija« biće potrebno još mnogo znanja i truda.

1. Deo odgovora poglavice Sietla, povodom ponude Abrahama Linkolna da kupi veliki deo indijanske teritorije, a njima zauzvrat ustupi rezervate (1854).
2. A. Gorc, Ekologija i politika, Prosveta, Beograd, 1982.
3. Jer je pitanje ekologije par excellence političko pitanje.
4. Navodi i podaci u ovom odeljku preuzeti su iz dokumenata (materijala) PK SSOV Ekološka katastrofa — san ili java, Novi Sad, septembar 1987.
5. Bilo je to u sklopu manifestacije »Eko-karneval«, koju su organizovali omladinski list »Star« i PK SSOV.
6. Koncept sednice PK SSOV o temi »Prirodna sredina između potrebe i katastrofe«, str. 2.
7. Iz teksta inicijativa PK SSOV upućene predsedniku Skupštine SAPV 31. III 1988. godine.
8. Isto, str. 2, 3.
9. Dr Vukašin Pavlović, »Poredak i alternativa«, Univerzitetska riječ, Nikšić, 1987, str. 166.
10. Ukoliko se od strane oficijalne politike i dalje bude insistiralo da se inicijative novih društvenih pokreta sabiraju u postojećim institucijama političkog sistema.
11. Dr V. Pavlović, nedeljnik Danas, Zagreb, 14. VI 1988.

jastuče za igle

vojislav knežević

CRNI KONAC

Znam gotovo slepu staricu
njen kašalj
i njen dah
sve njene priče setne

crni konac i sad će
u iglu udenuti
iznad lista bele hartije
koji izazovno čeka
moju pesmu
i belinu
iza nje

ČISTINA

Osetljiva je granica
na čistini
kao dan
između noći

neopaženo
prelaze je krstice
crne i zlatne
građeci brojne
krivudave hodnike
lavirint
koji duša pretražuje
i zapada
u galeriju
korenja

ogoljen je
i čovekoliki deo
mandragore
biljke lekovite

LOV

Ograđena lovišta
samo su vreće
gde će se složiti
svi rogovi

zato svoje kladionice
u raskošnom zelenilu
goli jeleni
i košute
do prvog krivolova
i zatvaraju

zna se odista
koja će životinja
pred cara iskočiti
a koja pred ludu
sitnookog

JASTUČE ZA IGLE

Teško je srce
u tvojim rukama
puno čelične vune
i žice

ni čiode
raznobojnih glavica
u njemu
neće otupeti
spašće i rda
ako napadne

OSTATAK OLOVKE

Nema poslednje pesme
ni senke
od čoveka

koji je grizi savesti
produžio rok
za ceo vek

njegov bratac
žrtva lavine
u blizini je
izdiže vrata
koja škripe
i u šarke sipa
grafit isitnjen
ostatak olovke

dodi nečujno
da mrlje od prstiju
istrljaš
rasečenim krompirima
i čistom krpom
— lakirani dovratnici
tvoja su ogledala

BRAVE

U čudu drže izgnanike
svi govori o slobodi
i veseli čuvari

koliko danas
uzeće mrvicu slobode
— novi dom
kreće —
premazane su
i zaštićene petrolejom
sve brave
na vratima samica
i
maleno staklo
prozorsko
rasečenom glavicom
crnog luka

CEDILJKA

Detektor laži
još je jedna cediljka
stara najlon čarapa
i parče šarenog tila
na vetru

andeli
ruho je vaše
na dnu čudesnog levka
istinski učvršćeno
ordenjem
zaslužnim zvezdama
za minuli
rad pozadinski
i red

MRLJE OD PRSTIJU

Rezbareno drvo
statua kupačice
svetle boje
i sad je
na najvišoj polici
u nepomičnom vazduhu

kao bogove
moli nas mati
da je ne diramo

dosadilo joj već
da je trlja
sredinom hleba
i
mrlje uklanja